

Žene u organizacijskim oblicima poljoprivrednih subjekata: slučaj Varaždinske županije

Borna Vidović

Varaždinska 26, 42230 Ludbreg (bvidovicb@gmail.com)

SAŽETAK

Cilj je rada odrediti zastupljenost žena u upravljanju poljoprivrednim subjektima u Varaždinskoj županiji. Analiza je provedena nad podacima iz Upisnika poljoprivrednika i iz baze podataka Državnog zavoda za statistiku. Dobiveni rezultati ukazuju na rodnu podzastupljenost žena nositelja/odgovornih osoba u poljoprivrednim subjektima u Varaždinskoj županiji, ali i na razini cijele Hrvatske. Unutar Varaždinske županije utvrđene su poprilične varijacije udjela žena nositelja/odgovornih osoba između različitih jedinica lokalne samouprave i između različitih organizacijskih oblika. Trend kretanja udjela žena nositelja/odgovornih osoba u Varaždinskoj županiji karakterizira blagi pad u razdoblju od 2016. do 2022. godine, što je u skladu s trendom u Hrvatskoj.

Ključne riječi: poljoprivredni subjekt, rodna ravnopravnost, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, žene, Varaždinska županija

UVOD

Ujedinjeni narodi su 2015. godine donijeli Agendu 2030 u kojoj su postavili 17 ciljeva održivog razvoja. Cilj 5 odnosi se na ravnopravnost spolova i prava žena, a pored toga u 11/17 ciljeva održivog razvoja zahtijevaju se pokazatelji povezani s rodnom dinamikom (Ujedinjeni narodi, 2015). Nešto kasnije, Europski je parlament (2017) donio Rezoluciju o ženama i njihovoj ulozi u ruralnim područjima (2016/2204(INI)), gdje je prepoznata podzastupljenost žena u upravljačkim strukturama poljoprivrednih subjekata. Naime, na razini Europske unije

žene upravljaju sa samo 30 % poljoprivrednih subjekata. Nositelj/odgovorna osoba poljoprivrednog subjekta je osoba na koju glase bankovni računi, subvencije i prava na plaćanje, te je jedini predstavnik subjekta pri udruženjima; stoga, ako osoba nije nositelj ili odgovorna osoba poljoprivrednog subjekta, nema nikakva prava koja su povezana s tim statusom, te su slijedom toga poljoprivrednice u iznimno ranjivoj i nepovoljnoj situaciji (Europski parlament, 2017). U skladu s ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje 2023. – 2027., gdje jedan od ključnih ciljeva obuhvaća promicanje rodne ravnopravnosti, uključujući zastupljenost žena u poljoprivredi,

Hrvatski sabor je 2022. godine donio Strategiju poljoprivrede do 2030. koja u okvirima mjera poljoprivredne politike daje doprinos ciljevima smanjenja rodne nejednakosti u ruralnim područjima (Narodne novine, 2022). Strategija poljoprivrede kao strateški dokument temelj je za izradu svih daljnjih strateških dokumenata za poljoprivredu i ruralni razvoj. Temeljem njega, na prijedlog Ministarstva poljoprivrede, po odobrenju Europske komisije, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o donošenju Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. koji će doprinijeti, između ostalog, promicanju sudjelovanja žena u poljoprivredi (Narodne novine, 2023).

Osvrćući se na antropološka istraživanja nužno je shvatiti da je svaka zajednica ili kultura specifična, odnosno da na različite načine regulira rodne odnose i njihovu hijerarhiju (Moore, 1988; Behar i Gordon, 1995). Na tom tragu, Martinho (2020) pokazuje da unutar Europske unije postoje razlike između država prema udjelu žena koje upravljaju poljoprivrednim subjektima. U Njemačkoj pretežno upravljaju muškarci, a u Finskoj žene. Škokić (2011) razmatra problematiku neprisutnosti žena poljoprivrednica u javnom prostoru i medijima u Hrvatskoj za vrijeme prosvjeda poljoprivrednika. Kao mogući razlog podzastupljenosti žena poljoprivrednica u medijima navodi da ne mogu pregovarati o važnim pitanjima poljoprivrede sve dok ne posjeduju profesionalni status poljoprivrednica.

Kako bi osoba mogla imati formalnu mogućnost upravljanja i donošenja odluka u poljoprivrednom subjektu, mora biti upisana u Upisnik poljoprivrednika kao nositelj ili odgovorna osoba. Poljoprivredni

subjekt (poljoprivrednik) prema Zakonu o poljoprivredi (Narodne novine, 2018) obuhvaća sljedeće organizacijske oblike: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, trgovačko društvo ili zadrugu registriranu za obavljanje poljoprivredne djelatnosti te druge pravne osobe.

Sve veći broj istraživanja upućuje na to da poboljšanje položaja žena vodi ekonomskim koristima za same žene, kućanstva i društvo u cjelini (Duflo, 2021; Gates, 2014 i Klasen, 2018). Osim tih općih istraživanja, postoje specifičnija istraživanja koja se bave položajem žena u sektoru poljoprivrede koja naglašavaju njihovu važnost. Tako Tara Satyavathi i sur. (2010) ističu ključnu ulogu žena u nekim operativnim poslovima, pa sve do marketinga, ali s druge strane napominju da nisu aktivne u donošenju odluka u toj mjeri. Mishara i sur. (2017) pokazuju da dolazi do povećanja proizvodnje kad poljoprivredna gospodarstva vode žene, dok Leigh Anderson i sur. (2020) zaključuju da je pristup ženama i kontrola nad poljoprivrednim proizvodnim resursima nejednaka, te bi smanjivanje ove razlike moglo dovesti do povećanja ekonomske koristi zbog povećanja produktivnosti. Martinho (2020) zaključuje da regije i zemlje gdje poljoprivredne subjekte u većem udjelu vode mladi i žene ostvaruju veću produktivnost u poljoprivrednoj proizvodnji.

Cilj je rada analizirati zastupljenost žena upisanih u Upisnik poljoprivrednika kao nositelj ili odgovorna osoba u poljoprivrednim subjektima Varaždinske županije te identificirati eventualne razlike u njihovim udjelima prema pojedinim jedinicama lokalne

samouprave (JLS). Rad će dati odgovor na sljedeća istraživačka pitanja:

IP1: Koliki je udio žena nositelja/odgovornih osoba poljoprivrednih subjekata u Varaždinskoj županiji i kakav je taj udio u odnosu na razinu cijele Hrvatske?

IP2: Postoji li razlika u udjelu žena nositelja/odgovornih osoba prema organizacijskom obliku poljoprivrednog subjekta u Varaždinskoj županiji?

IP3: Postoji li pozitivna statistički značajna korelacija između žena nositelja/odgovornih osoba poljoprivrednih subjekata i udjela žena starijih od 18 godina u ukupnom stanovništvu starijem od 18 godina na razini Varaždinske županije i Hrvatske?

MATERIJAL I METODE

Istraživanje u ovom radu provodi se na uzorku poljoprivrednih subjekata Varaždinske županije, gdje su poljoprivredni subjekti razvrstani prema jedinicama lokalne samouprave. Podaci korišteni za analizu preuzeti su iz Upisnika poljoprivrednika koji objavljuje Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APRRR) te iz Državnog zavoda za statistiku (DZS). Iz Upisnika poljoprivrednika preuzeti su podaci o broju poljoprivrednih subjekata i o broju žena nositelja/odgovornih osoba u vremenskom razdoblju od 2016. do 2022. godine. Demografski podaci kao i podaci o broju kućanstava preuzeti su iz baze podataka Državnog zavoda za statistiku, a odnose se na 2021. godinu.

Poljoprivredni subjekti za potrebe ovog istraživanja razvrstani su u sljedeće skupine:

1. obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG) kao specifičan oblik organizacije udruženog rada i sredstava članova zajedničkog kućanstva i/ili članova obitelji,
2. samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG), fizička osoba koja se za svoje potrebe bavi poljoprivredom, kojoj to nije glavno ili jedino zanimanje, a ekonomska veličina je manja ili jednaka 3.000 € (Narodne novine, 2019) i
3. ostali subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednika gdje su svrstani obrti, trgovačka društva, zadruge te druge pravne osobe (analiza po jedinicama lokalne samouprave provodi se agregirano za ove organizacijske oblike zbog malog broja pojavljivanja, a na razini županije i Hrvatske dezagregirano).

Kako bi se pružili odgovori na istraživačka pitanja, pri pisanju rada korištene su metode analize, sinteze i komparacije podataka. Korelacija je izračunata na razini jedinica lokalne samouprave te je iskazana Pearsonovim koeficijentom korelacije, a smatra se da je statistički značajna pri razini $p < 0,05$ pri čemu je $H_0: r = 0$ - korelacija nije statistički značajna, a $H_1: r \neq 0$ - korelacija je statistički značajna.

Tumačiti se smiju samo statistički značajni koeficijenti korelacije: $r = 0$ odsutnost korelacije, $0 < |r| < 0,25$ neznatna, $0,25 \leq |r| < 0,5$ slaba, $0,5 \leq |r| < 0,75$ srednje jaka, $0,75 \leq |r| < 1$ jaka, $|r| = 1$ potpuna korelacija.

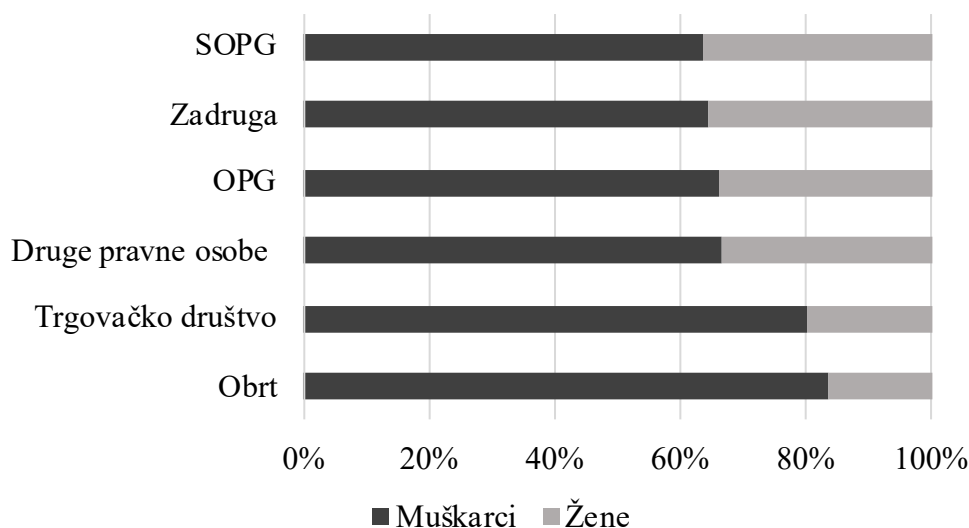
Korelacija je izračunata između udjela žena nositelja/odgovornih osoba poljoprivrednih subjekata (UŽNO) i sljedećih varijabli: udio žena

starijih od 18 godina u ukupnom stanovništvu starijem od 18 godina (UŽ18), ukupan broj poljoprivrednih subjekata (UKPOLJS), udio poljoprivrednih subjekata u kućanstvima (UPSUK) te udio žena s osnovnom školom (UŽOS), udio žena sa srednjom školom (UŽSS) i udio žena s fakultetom (UŽF) u ukupnom ženskom stanovništvu. Očekuje se statistički značajna pozitivna veza između UŽNO i UŽ18, UKPOLJS te UPSUK ako je veći udio žena u stanovništvu, ako postoji više poljoprivrednih subjekata te ako je veći udio poljoprivrednih subjekata u kućanstvima i to bi se trebalo odraziti na veći udio žena u poljoprivredi jer su ljudski resursi u velikom obujmu iskorišteni. Pozitivna veza očekuje se i između varijable UŽNO i UŽOS na osnovu činjenice da niža razina obrazovanja pruža manje mogućnosti zaposlenja. S druge strane, ne očekuje se toliko značajna veza između UŽNO i UŽF te UŽSS jer viša razina obrazovanja pruža veće mogućnosti za zaposlenje u drugim djelatnostima. Navedena analiza rađena je u programskom paketu Stata verzija 15.

REZULTATI I RASPRAVA

U Varaždinskoj je županiji u Upisniku poljoprivrednika 2021. godine bilo 8.160 poljoprivrednih subjekata, ili 4,8 % ukupnog broja poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj. Najviše je bilo OPG-ova, njih 6.053 s udjelom od 74,2 %, zatim slijede samoopisna poljoprivredna gospodarstva, njih 1.818 s udjelom od 22,3 % te obrti, njih 133 ili 1,6 %. Od ukupnog broja poljoprivrednih subjekata, žene nositelji ili odgovorne osobe upisane su u 2.774 poljoprivredna subjekta s udjelom od 34 %. Uspoređujući s udjelom žena nositelja/odgovornih osoba poljoprivrednih subjekata na razini Hrvatske (29,5 %), udio žena u Varaždinskoj županiji je veći za 4,5 postotnih bodova.

Najveći udio žena nositelja/odgovornih osoba u Varaždinskoj županiji je u samoopisnim poljoprivrednim gospodarstvima (36,4 %), dok je u zadrugama 35,7 %, (ali one čine mali udio u totalu jer je samo 14 poljoprivrednih subjekata registrirano kao zadruga) te OPG-ovima (34 %). Na začelju su trgovačka društva s 19,7 % i obrti sa 16,5 % žena nositelja/odgovornih osoba. U odnosu na Hrvatsku, vide se sličnosti, ali i razlike Varaždinske županije. Najveća razlika u udjelu žena vidljiva je kod zadruga, gdje je udio žena na razini Hrvatske manji za 17,9 postotnih bodova, kod drugih pravnih osoba gdje je manji za 9,6 postotnih bodova te kod trgovačkih društva gdje je za 6,8 postotnih bodova više žena nositelja/odgovornih osoba na razini Hrvatske. Nešto manje razlike zabilježene su kod obrta (3 postotna boda manji udio žena u Varaždinskoj županiji), OPG-a (4,5 postotnih bodova veći udio žena u Varaždinskoj županiji) te SOPG-a (5,5 postotnih bodova veći udio žena nositelja/odgovornih osoba u Varaždinskoj županiji). Konačno, već se i na osnovu ovih iznesenih podataka te prikazanog Grafikona 1 uočava da je udio žena nositelja/odgovornih osoba manji od muškaraca u Varaždinskoj županiji, ali i na razini cijele Hrvatske.

Grafikon 1. Udio nositelja/odgovornih osoba prema organizacijskom obliku i prema spolu Varaždinske županije
Izvor: APPRRR (2021)

Poljoprivreda je vrlo važna djelatnost u pojedinim jedinicama lokalne samouprave Varaždinske županije, stoga ne iznenađuje podatak da je u nekim JLS i preko 50 % kućanstava uključeno u poljoprivrednu proizvodnju, a posebice se ističe područje ludbreške Podravine. Udio poljoprivrednih subjekata u kućanstvima svrstava na vodeća mjesta u Varaždinskoj županiji upravo općine ludbreške Podravine i to: Mali Bukovec (60,8 %), Veliki Bukovec (56,5 %), Sveti Đurđ (52,8 %) i Martijanec (47,7 %).

Gledano pojedinačno po jedinicama lokalne samouprave Varaždinske županije, najveći udio žena nositelja/odgovornih osoba poljoprivrednih subjekata ima u općini Cestica (48,9 %), zatim slijedi Breznica (44,6 %) te Breznički Hum (43,4 %), dok je najmanje u općinama Klenovnik (21,5 %), Gornji Kneginec (25,3 %) i Trnovec Bartolovečki (27,8 %).

Iz Tablice 1 vidljivo je da je udio žena starijih od 18 godina u ukupnom stanovništvu starijem od 18 godina veći od 50 % u gotovo svim JLS Varaždinske županije, stoga se iz usporedbe s udjelom žena u upravljačkim strukturama poljoprivrednih subjekata uočava nesrazmjer (uzet je podatak koji stavlja u omjer žene starije od 18 godina i ukupno stanovništvo starije od 18 godina jer osobe mlađe od 18 godina ne mogu biti nositelji/odgovorne osobe).

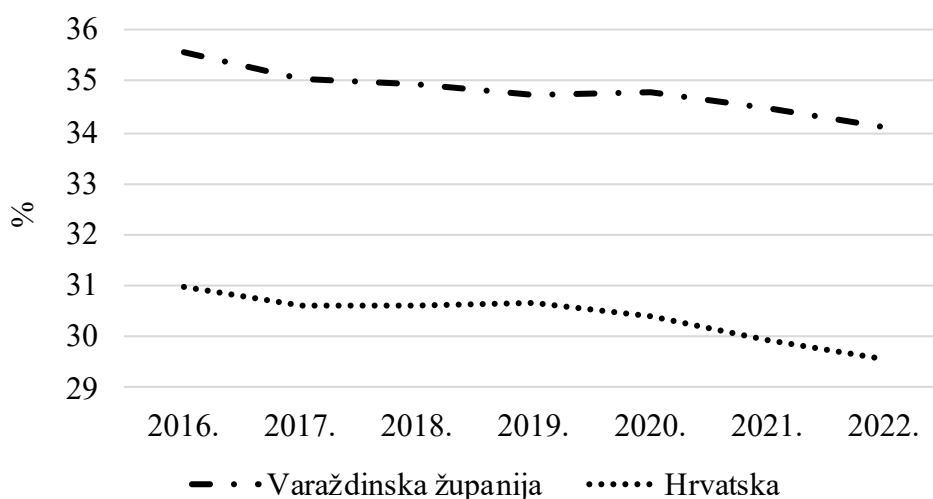
Tablica 1. Poljoprivredni subjekti i udio žena po jedinicama lokalne samouprave Varaždinske županije

Naziv jedinice lokalne samouprave	Poljoprivredni subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednika						Ostalo	Udio žena 18 g. i više u ukupnom stanovništvu 18 g. i više	Udio poljoprivrednih subjekata u kućanstvima
	Ukupno	Udio žena nositelja / odgovornih osoba	OPG		SOPG				
			Ukupno	Udio žena	Ukupno	Udio žena			
Bednja	174	32,8	129	35,7	43	23,3	1	49,3	14,6
Beretinec	106	30,2	82	25,6	23	47,8	1	50,6	17,5
Breznica	251	44,6	191	44,0	55	50,9	3	50,4	40,9
Breznički Hum	145	43,4	104	43,3	36	41,7	4	52,6	37,3
Cestica	364	48,9	248	48,8	101	54,5	9	52,2	24,0
Donja Voća	156	34,6	110	34,5	43	37,2	3	48,5	23,7
Gornji Knežinec	95	25,3	70	25,7	18	33,3	6	51,4	5,7
Ivanec	417	28,5	284	29,6	120	26,7	6	52,3	10,7
Jalžabet	342	36,0	241	37,8	88	30,7	7	51,4	38,7
Klenovnik	93	21,5	61	23,0	30	20,0	1	50,3	16,7
Lepoglava	236	33,5	168	37,5	62	22,6	5	46,0	11,1
Ludbreg	664	38,0	471	37,6	153	43,8	14	53,0	23,4
Ljubešćica	59	39,0	44	43,2	13	30,8	1	51,6	11,2
Mali Bukovec	338	30,2	271	29,5	59	33,9	3	51,7	60,8
Martijanec	396	39,4	316	39,6	76	38,2	1	53,1	47,7
Maruševec	516	33,9	389	32,1	114	42,1	5	50,3	30,0
Novi Marof	359	31,8	259	32,4	93	32,3	4	51,1	9,8
Petrijanec	396	31,6	326	31,6	56	35,7	8	51,7	33,3
Sračinec	129	31,0	89	29,2	35	37,1	3	51,0	9,3
Sveti Đurđ	520	30,6	376	31,1	129	31,0	5	50,9	52,8
Sveti Ilija	113	35,4	81	37,0	27	33,3	3	51,8	11,6
Trnovec Bartolovečki	299	27,8	186	29,6	102	23,5	5	52,1	16,1
Varaždin	596	34,9	418	37,3	124	35,5	41	53,6	3,6
Varaždinske Toplice	273	31,5	191	28,8	77	40,3	4	52,4	14,7
Veliki Bukovec	213	31,0	177	28,2	25	44,0	8	50,4	56,5
Vidovec	544	28,3	484	27,1	49	42,9	2	51,3	40,9
Vinica	183	32,8	148	30,4	31	45,2	1	51,3	19,6
Visoko	183	38,3	139	38,1	36	44,4	2	53,0	46,8
Ukupno	8.160	34,0	6.053	34,0	1818	36,4	156	51,9	15,7

Izvor: APPRRR (2021), DZS (2021) i DZS (2021a)

Kada se razmatra trend kretanja udjela žena nositelja/odgovornih osoba u poljoprivrednim subjektima u Varaždinskoj županiji u razdoblju od 2016. do 2022. godine, uočava se blagi pad (u 2022. u odnosu na 2016. godinu udio žena nositelja/odgovornih osoba smanjio se s 35,1 % na 33,6 %, odnosno za 1,5 postotnih bodova). Dakle, iz Grafikona 2 vidi se da Varaždinska županija prati hrvatske trendove u smanjivanju

udjela žena nositelja/odgovornih osoba, uz razliku da je udio žena nositelja/odgovornih osoba niži na razini Hrvatske (u 2022. u odnosu na 2016. godinu udio žena nositelja/odgovornih osoba smanjio se s 30,5 % na 29,1 %, odnosno za 1,4 postotna boda).

Grafikon 2: Udio žena nositelja/odgovornih osoba u poljoprivrednim subjektima (2016. –2022.)
Izvor: APPRRR (2016), APPRRR (2017), APPRRR (2018), APPRRR (2019), APPRRR (2020), APPRRR (2021)
i APPRRR (2022)

Tablica 2 prikazuje korelaciju udjela žena nositelja/odgovornih osoba (UŽNO) s nekoliko odabranih varijabli. Varijabla UŽNO neznatno korelira s varijablama: udjelom žena starijih od 18 godina u ukupnom stanovništvu starijem od 18 godina (UŽ18), ukupnim brojem poljoprivrednih subjekata (UKPOLJS), udjelom poljoprivrednih subjekata u kućanstvima (UPSUK), udjelom žena s osnovnom školom u ukupnom ženskom stanovništvu (UŽOS), udjelom žena sa srednjom školom u ukupnom ženskom stanovništvu (UŽSS) i udjelom žena s fakultetom u ukupnom ženskom stanovništvu

(UŽF). Na razini jedinica lokalne samouprave cijele Hrvatske sve korelacije su statistički značajne ($p < 0,05$), stoga se može odbaciti H_0 . S druge strane, kada se razmatraju korelacije tih varijabli na razini jedinica lokalne samouprave Varaždinske županije, statistički značajna ($p < 0,05$) korelacija dobivena je jedino za varijablu UŽSS gdje koeficijent korelacije ukazuje na slabu negativnu povezanost u kretanju udjela žena nositelja/odgovornih osoba poljoprivrednih subjekata i udjela žena sa srednjom školom u ukupnom ženskom stanovništvu.

Tablica 2: Pearsonovi koeficijenti korelacije

UŽNO	UŽ18	UKPOLJS	UPSUK	UŽOS	UŽSS	UŽF
Hrvatska	0.1935*	0.1667*	0.0937*	0.1625*	-0.2130*	-0.0285*
	0.0000	0.0001	0.0272	0.0001	0.0000	0.0000
Varaždinska županija	0.1481	0.0678	0.0861	0.1546	-0.4044*	-0.0624
	0.4519	0.7319	0.6633	0.4321	0.0328	0.7524

*korelacija statistički značajna; $p < 0,05$

Izvor: Izračun autora prema APPRRR (2021), DZS (2021) i DZS (2021a)

Udio žena nositelja/odgovornih osoba poprilično varira unutar Varaždinske županije gledano po jedinicama lokalne samouprave i njihov udio kreće se u rasponu od 21,5 % do 48,9 %. Prikazani rezultati o podzastupljenosti žena nositelja/odgovornih osoba u poljoprivrednim subjektima u Hrvatskoj i Varaždinskoj županiji u skladu su s prosjekom Europske unije (30 %) prema podacima koje je iznio Europski parlament (2017). Što se tiče dobivenih koeficijenata korelacije, suprotno očekivanjima, dobivena je tek neznatna korelacija udjela žena nositelja/odgovornih osoba s udjelom žena starijih od 18 godina u ukupnom stanovništvu starijem od 18 godina. Svrha je uzimanja samo broja osoba starijih od 18 godina, a ne ukupnog stanovništva, bila dobivanje kvalitetnijih rezultata, jer samo punoljetne (poslovno sposobne) osobe mogu upravljati poslovnim subjektom, odnosno biti nositelji/odgovorne osobe. Dalje, na temelju rada Schmidt i sur. (2021) gdje je pokazana povezanost udjela žena koje upravljaju poljoprivrednim subjektom i ukupnim brojem poljoprivrednih subjekata, u ovom radu na uzorku Varaždinske županije i cijele Hrvatske taj nalaz nije potvrđen i usprkos tome što je korelacija statistički značajna na razini Hrvatske, ona je neznatna.

ZAKLJUČAK

Prikazani podaci u ovom radu ukazuju na veliku važnost poljoprivrede u Varaždinskoj županiji, a posebice u općinama ludbreške Podravine gdje više od polovice kućanstava ima neki organizacijski oblik poljoprivrednog subjekta. Međutim, podaci o udjelu žena nositelja/odgovornih osoba ukazuju na njihovu podzastupljenost u odnosu na muškarce, uvažavajući činjenicu da žene čine preko 50 % populacije starije od 18 godina. Udio žena nositelja/odgovornih osoba svih poljoprivrednih subjekata u Varaždinskoj županiji iznosi 34 % te je veći od udjela na razini Hrvatske za 4,5 postotnih bodova. Unutar Varaždinske županije postoji razlika u udjelu žena nositelja/odgovornih osoba prema različitim organizacijskim oblicima pa su tako žene najzastupljenije u SOPG-ovima, a najmanje zastupljene u obrtima. Konačno, na razini cijele Hrvatske koeficijent korelacije varijable udio žena nositelja/odgovornih osoba s udjelom žena starijih od 18 godina u ukupnom stanovništvu starijem od 18 godina je statistički značajan, međutim, njegova vrijednost je neznatna, dok u Varaždinskoj županiji nije ni značajna.

Ovaj rad ukazuje na rodno neravnomjernu zastupljenost žena i muškaraca u upravljanju poljoprivrednim subjektima u Varaždinskoj

županiji, ali i na razini cijele Hrvatske. Stoga je potrebno usmjeriti mjere na informiranje i promociju koje bi dovele do podizanja razine svijesti o važnosti aktivnog sudjelovanja žena u upravljanju poljoprivrednim subjektima, što znači i veću mogućnost postizanja bolje produktivnosti u poljoprivredi.

LITERATURA

- APPRRR (2016). Upisnik poljoprivrednika 31.12.2016. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>
- APPRRR (2017). Upisnik poljoprivrednika 31.12.2017. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>
- APPRRR (2018). Upisnik poljoprivrednika 31.12.2018. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>
- APPRRR (2019). Upisnik poljoprivrednika 31.12.2019. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>
- APPRRR (2020). Upisnik poljoprivrednika 31.12.2020. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>
- APPRRR (2021). Upisnik poljoprivrednika 31.12.2021. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>
- APPRRR (2022). Upisnik poljoprivrednika 31.12.2022. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>
- Behar, R. i Gordon, D.A. (1995). *Women writing culture* Berkeley. Los Angeles, London: University of California Press
- Duflo, E. (2012). Women Empowerment and Economic Development. *Journal of Economic Literature*, 50(4), 1051-1079.
- DZS (2021). Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – stanovništvo po gradovima/općinama. Dostupno na: <https://dzs.gov.hr/u-fokusu/popis-2021/88>
- DZS (2021a). Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – kućanstva i obitelji po gradovima/općinama. Dostupno na: <https://dzs.gov.hr/u-fokusu/popis-2021/88>
- Europski parlament (2017). Rezolucija Europskog parlamenta od 4. travnja 2017. o ženama i njihovoj ulozi u ruralnim područjima (2016/2204(INI))
- Gates, M.F. (2014). Putting women and girls at the center of development. *Science* Vol. 345. str. 1273-1275.
- Klasen, S. (2018). The impact of gender inequality on economic performance in developing countries. *Annual Review of Resource Economics*, 10(1), 279–298.
- Leigh Anderson, C. i sur. (2020). Economic Benefits of Empowering Women in Agriculture: Assumptions and Evidence, *The Journal of Development Studies*, 57(2), 193-208.
- Martinho, V.J. (2020). Agricultural Entrepreneurship in the European Union: Contributions for a Sustainable Development. *Applied Science*, 10(6)
- Mishara, A.K. i sur. (2017). Gender differentials in farming efficiency and profits: The case of rice production in the Philippines. *Land Use Policy*, 63(1), 461.-469.
- Moore, H.L. (1988). *Feminism and Anthropology*. Cambridge. Polity Press
- Narodne novine (2018). Zakon o poljoprivredi, NN 118/2018

- Narodne novine (2019). Pravilnik o Upisniku poljoprivrednika, NN 62/2019
- Narodne novine (2022). Strategija poljoprivrede do 2030. NN 26/2022.
- Narodne novine (2023). Odluka donošenju Strateškog plana zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.–2027., NN 2/2023
- Schmidt, C. i sur. (2021). Female farmers in the United States: Research needs and policy questions. *Food Policy*, 101(2).
- Škokić, T. (2011). Traktori, žene, prosvjedi. *Etnološka tribina: Godišnjak Hrvatskog etnološkog društva*, 41(34), 113.-125.
- Tara Satyavathi, C. i sur. (2010). Role of Farm Women in Agriculture. *Gender, Technology and Development*, 14(3), 441-449.
- Ujedinjeni narodi (2015). *Transforming Our World: The 2030 Agenda For Sustainable Development*. United Nations, New York, USA

Women in the Legal Forms of Agricultural Entities: The Case of Varaždin County

ABSTRACT

The aim of this paper is to determine the representation of women in the management of agricultural entities in Varaždin County. The analysis was conducted concerning the data from the Register of Farmers and the database of the National Bureau of Statistics. The obtained results indicate a gender underrepresentation of women holders/responsible persons in the agricultural entities in Varaždin County but also in Croatia as a whole. Within Varaždin County, considerable variations have been noticed in the share of women holders/responsible persons between the different local self-governmental units and between different the legal forms. The share of women holders/responsible persons in Varaždin County is characterized by a slight decline from 2016 to 2022, which is in line with the trend in Croatia.

Keywords: agricultural entities, gender equality, family farm, women, Varaždin County